

ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนวิชาสังคมศึกษาตามแนวคิด 4 MAT ที่มีต่อความสามารถ
ในการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

นางสาวพัชราภรณ์ พิมละมาศ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชามัธยมศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-17-0551-4

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

#20339392

EFFECTS OF ORGANIZING SOCIAL STUDIES INSTRUCTION ACTIVITIES BASED ON
THE 4 MAT APPROACH UPON ANALYTICAL THINKING AND CREATIVE THINKING
ABILITIES OF MATHAYOM SUKSA ONE STUDENTS AT DEMONSTRATION SCHOOLS
UNDER THE MINISTRY OF UNIVERSITY AFFAIRS

Miss Patcharaporn Pimlamas

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Teaching Social Studies

Department of Secondary Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-17-0551-4

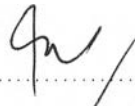
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนวิชาสังคมศึกษาตามแนวคิด
4 MAT ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตสังกัดทบวง
มหาวิทยาลัย

โดย นางสาวพัชราภรณ์ พิมละมาศ

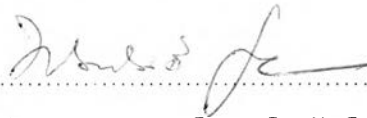
สาขาวิชา การสอนสังคมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วลัย พานิช

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ สินลารัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิมพันธ์ เดชะคุปต์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วลัย พานิช)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ พุ่มพวรรณ อุดมสิน)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วารินทร์ มาศกุล)

พัชรารภรณ์ พิมพ์มาศ : ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาตามแนวคิด 4 MAT ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย (EFFECTS OF ORGANIZING SOCIAL STUDIES INSTRUCTION ACTIVITIES BASED ON THE 4 MAT APPROACH UPON ANALYTICAL THINKING AND CREATIVE THINKING ABILITIES OF MATHAYOM SUKSA ONE STUDENTS AT DEMONSTRATION SCHOOLS UNDER THE MINISTRY OF UNIVERSITY AFFAIRS)อ. ที่ปรึกษา : ผศ. ดร. วลัย พานิช 144 หน้า.
ISBN 974-17-0551-4

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังการเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิด 4 MAT 2) ศึกษาความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนหลังการเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิด 4 MAT 3) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิด 4 MAT และนักเรียนที่ไม่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิด 4 MAT 4) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิด 4 MAT และนักเรียนที่ไม่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิด 4MAT กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการวิจัยได้แบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 34 คน โดยใช้แผนการสอน 2 แบบ คือแผนการสอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาตามแนวคิด 4 MAT และแผนการสอนที่ไม่ได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาตามแนวคิด 4 MAT อย่างละ 4 แผน ใช้เวลาในการทดลอง 9 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ คาบละ 50 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน คือ แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ ซึ่งมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.85และ0.88 ตามลำดับและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่ามัธยฐานเลขคณิต ค่ามัธยฐานเลขคณิตร้อยละส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบความแตกต่างของค่ามัธยฐานเลขคณิต (t – test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนในกลุ่มทดลองหลังเรียนไม่สูงกว่าร้อยละ 60
2. ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในกลุ่มทดลองหลังเรียนสูงกว่าร้อยละ 60
3. นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิด 4 MAT มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ไม่แตกต่างจากนักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิด 4 MAT อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5
4. นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิด 4 MATมีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ไม่แตกต่างจากนักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิด 4 MAT อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

ภาควิชา มัธยมศึกษา

สาขาวิชา การสอนสังคมศึกษา

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนิติ.....*พัชรารภรณ์ พิมพ์มาศ*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....*วลัย พานิช*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4283774027 : MAJOR TEACHING SOCIAL STUDIES

KEY WORD:THE 4 MAT/ ANALYSIS THINKING ABILITY/ CREATIVE THINKING ABILITY

PATCHARAPORN PIMLAMAS:EFFECTS OF ORGANIZING SOCIAL STUDIES INSTRUCTION
ACTIVITIES BASED ON THE 4 MAT APPROACH UPON ANALYTICAL THINKING AND
CREATIVE THINKING ABILITIES OF MATHAYOM SUKSA ONE STUDENTS AT
DEMONSTRATION SCHOOLS UNDER THE MINISTRY OF UNIVERSITY AFFAIRS : THESIS
ADVISOR : ASST.PROF.WALAI PANICH,Ph.D.,

144pp ISBN 974- 17-0551-4

The purposes of this study were 1) to study the analytical thinking ability of students learning by social studies instruction activities based on the 4 MAT approach 2) to study the creative thinking ability of students learning by social studies instruction activities based on the 4 MAT approach 3) to compare analytical thinking ability between experimental group,based on the 4 MAT activities and control group,based on conventional activities 4) to compare creative thinking ability between experimental group,based on the 4 MAT activities and control group,based on Conventional activities .The sample were two groups of mathayom sukxa one students at Chulalongkorn University Demonstration school . Each group consisted of thirty -four students .There were two sets of lesson plans:4 MAT and conventional activities lesson plans.Duration of experiment was nine weeks which consisted of 2 periods per week ,totally 17 periods.Research instruments were analytical thinking ability test which had reliabilities of 0.85 and creative thinking ability test which had reliabilities of 0.88 The collected data were analyzed by means of percentage ,arithmetic means, standard deviation and t - test

The findings were as follows.

1. The scores of analytical thinking ability of students in the experimental group were not higher than 60%
2. The scores of creative thinking ability of students in the experimental group were higher than 60%
3. The analytical thinking ability of students in the 4 MAT group were not statistically different from the students in the conventional group at 0.05 level of significance
4. The creative thinking ability of students in the 4 MAT group were not statistically different from the students in the conventional group at 0.05 level of significance

Department Secondary Education
Field of study Teaching Social studies
Academic year 2001

Student's signature.....*Patcharaporn Pimlamas*
 Advisor's signature.....*Walai Panich*
 Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วลัย พานิช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ซึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ มา ณ โอกาสนี้ และขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ผู้ที่เป็นคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่ได้ตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 6 ท่าน คือ รองศาสตราจารย์ ก่องแก้ว เจริญอักษร รองศาสตราจารย์ตรูเนตร อัสชสวัสดิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิไล แยมงามเหลือ รองศาสตราจารย์ ดร. นาทยา ปิรันธนานนท์ อาจารย์ เกษม เขยชม และอาจารย์ไพเราะ พุ่มมั่น ที่กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำ ที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

ขอขอบคุณผู้บริหารโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม และฝ่ายมัธยม ตลอดจนคณาจารย์ และนักเรียน ที่ให้ความร่วมมืออำนวยความสะดวกในการดำเนินการในการส่งกลุ่มตัวอย่าง หาประสิทธิภาพ และการทดลองเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณคณาจารย์หมวดวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม และอาจารย์ นิรัญ แสงสวัสดิ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาในเรื่องการนำเครื่องมือมาใช้ในการวิจัย อาจารย์ ศิริเดช สุริยะ และ อาจารย์ ชัยการ ศิริรัตน์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาในเรื่องของสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบคุณพี่ เพื่อน และน้องในโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยมที่สนับสนุนและเป็นกำลังใจตลอดการทำงานวิจัยในครั้งนี้

และผู้ที่อยู่เบื้องหลังของความสำเร็จในครั้งนี้เป็นผู้ที่ให้ชีวิตและกำลังใจ ซึ่งผู้วิจัยขอกราบระลึกถึงพระคุณของคุณพ่อ คุณแม่ คุณยาย รวมไปถึงพี่และน้อง ที่เป็นกำลังใจตลอดมา

พัชราภรณ์ พิมพ์มาศ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่	

1. บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
สมมุติฐานการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	8

2. วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....10

แนวคิด 4 MATกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ความหมายของแนวคิด 4 MAT.....	10
ความเป็นมาของแนวคิด 4 MATกับรูปแบบการเรียนรู้.....	12
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิด 4 MAT.....	19
ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิด 4 MAT.....	23
หลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิด 4 MAT.....	24
บทบาทของผู้เรียนและผู้สอนในกิจกรรมการเรียนการสอนตาม ตามแนวคิด 4 MAT.....	26
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิด 4 MATกับความสามารถในการ คิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์.....	28

การคิดวิเคราะห์

ความหมายของการคิดวิเคราะห์.....	28
ลักษณะของการคิดวิเคราะห์.....	29

ความคิดสร้างสรรค์

ความหมายของการคิดสร้างสรรค์.....	33
ทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์.....	34
องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์.....	38

สารบัญ (ต่อ)

การวัดความสามารถในการคิดสร้างสรรค์.....	39
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนตามแนวคิด 4 MAT	
งานวิจัยในประเทศ.....	41
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	41
3. วิธีการดำเนินการวิจัย	
การศึกษาค้นคว้า.....	47
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	47
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	49
การดำเนินการวิจัย.....	58
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	59
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
5. สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	66
รายการอ้างอิง.....	71
ภาคผนวก ก ตัวอย่างหนังสือขอความร่วมมือ.....	77
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ.....	80
ภาคผนวก ค ตัวอย่างแผนการสอนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้	
การสอนตามแนวคิด 4 MAT และการสอนปกติ.....	83
ภาคผนวก ง แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ในเนื้อหาสังคมศาสตร์	
เฉลยแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์.....	113
ภาคผนวก จ แบบวัดความสามารถในการคิดสร้างสรรค์.....	130
ภาคผนวก ฉ การวิเคราะห์คุณภาพของแบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์.....	140
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	144

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	แสดงค่ามัชฌิมเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าที่ (t - test) ของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 ของนักเรียนที่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง.....44
2	แสดงเกณฑ์การให้คะแนนความคิดริเริ่มของกิจกรรมที่ 4 แสดงเกณฑ์.....55
3	แสดงค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัชฌิมเลขคณิตร้อยละของคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนก่อนและหลังการเรียนของกลุ่มทดลอง.....63
4	แสดงค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัชฌิมเลขคณิตร้อยละของคะแนนความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนก่อนและหลังการเรียนของกลุ่มทดลอง..... 64
5	แสดงผลการทดสอบความแตกต่าง ระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....64
6	แสดงผลการทดสอบความแตกต่าง ระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....65
7	แสดงค่าระดับความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ในเนื้อหาสังคมศาสตร์.....141